

Spis treści

CZĘŚĆ I

GERONTOLOGIA	21
1. Charakterystyka procesu starzenia się.....	23
1.1. Aspekt biologiczny - <i>Janusz Witowski</i>	23
1.1.1. Starzenie się a choroba	23
1.1.2. Starzenie się a czas życia	24
1.1.3. Starzenie się w aspekcie genetycznym i ewolucyjnym.....	25
1.1.4. Teorie objaśniające mechanizm starzenia się	26
1.1.5. Progeria	28
1.1.6. Starzenie się komórek.....	28
1.1.7. Starzenie się a nowotwory	29
1.1.8. Restrykcja kaloryczna	30
1.2. Aspekt psychologiczny - <i>Anna Izabela Brzezińska</i>.....	32
1.2.1. Podział okresu późnej dorosłości na etapy	32
1.2.2. Czynniki wpływające na poczucie jakości życia w okresie późnej dorosłości.....	32
1.2.3. Zmiany w sferze poznawczej	34
1.2.4. Zmiany w sferze emocjonalnej.....	34
1.2.5. Zmiany w sferze społecznej.....	35
1.2.6. Religijność i sfera duchowa	35
1.2.7. Kryzys tożsamości w późnym okresie dorosłości.....	36
1.2.8. Nieuniknione doświadczenia utraty	36
1.2.9. Społeczne źródła zagrożeń rozwoju w okresie późnej dorosłości	38
1.2.10. Rola rodziny w podtrzymaniu wysokiej jakości życia osób starszych	39
1.3. Aspekt socjoekonomiczny - <i>Piotr Błędowski</i>	41
1.3.1. Populacja osób starszych w Polsce - cechy charakterystyczne.....	41
1.3.2. Osoby starsze w rodzinie i społeczeństwie.....	44
1.3.3. Ekonomiczne konsekwencje demograficznego starzenia się ludności	46
1.3.4. Pozycja ludzi starszych na rynku pracy	47
1.4. Starzenie się ludności jako proces demograficzny - <i>Piotr Szukalski</i>.....	49
2. Zmiany narządowe towarzyszące procesowi starzenia się - <i>Barbara Bień</i>	58
2.1. Następstwa starzenia się na poziomie narządowym.....	58
2.1.1. Układ krążenia	59
2.1.2. Układ nerwowy.....	60

2.1.3.	Narządy zmysłów.....	60
2.1.4.	Układ kostno-stawowy.....	61
2.1.5.	Układ pokarmowy.....	63
2.1.6.	Układ moczowy.....	63
2.1.7.	Układ hormonalny.....	64
2.1.8.	Układ immunologiczny.....	64
2.1.9.	Układ oddechowy.....	65
2.2.	Następstwa starzenia się na poziomie organizmu.....	65
3.	Problemy psychospołeczne osób w starszym wieku - Hanna Kachaniuk.....	68
3.1.	Osamotnienie i samotność.....	68
3.2.	Przeżywanie żałoby.....	69
3.3.	Agresja i przemoc jako następstwo poczucia zagrożenia i bezradności.....	70
3.4.	Strategie adaptacji do starości.....	71
3.5.	Wydłużenie aktywności zawodowej.....	72
3.6.	Alkoholizm.....	73
4.	Promocja zdrowia wobec osób w wieku podeszłym - Maria Biskupska.....	75
4.1.	Mity i prawdziwe determinanty dotyczące procesu starzenia się.....	75
4.2.	Aktywne starzenie się.....	76
4.2.1.	Działania na rzecz aktywnego starzenia się.....	77
5.	Zastosowanie modeli pielęgnowania w opiece nad pacjentem w wieku podeszłym	
	- Dorota Talarcka.....	83
5.1.	Model aktywności życiowych.....	84
5.2.	Analiza stanu pacjenta z wykorzystaniem modelu aktywności życiowych.....	87
CZĘŚĆ II		
SPECYFIKA CHOROBY U STARSZYCH PACJENTÓW.....		91
6.	Typowe cechy medycyny geriatrycznej - Katarzyna Wieczorowska-Tobis.....	93
6.1.	Hipotonia ortostatyczna.....	95
6.2.	Frailty - zespół kruchości/zespół słabości.....	97
7.	Analiza sprawności funkcjonalnej pacjenta geriatrycznego.	
	Rola pielęgniarki w zespole geriatrycznym - Ewa Borowiak, Tomasz Kostka.....	99
8.	Odrębności przebiegu wybranych stanów patologicznych w starości.....	17
8.1.	Układ nerwowy.....	117
8.1.1.	Choroba Parkinsona - Tadeusz Andrzej Mendel.....	117
8.1.2.	Udar mózgu - Tadeusz Andrzej Mendel.....	122
8.1.3.	Specyfika postępowania pielęgniarstwa w wybranych stanach patologicznych układu nerwowego - Halina Trzeciak.....	127
8.2.	Układ krążenia.....	143
8.2.1.	Niewydolność serca - Jolanta Życzkowska.....	143
8.2.2.	Choroba niedokrwienna serca w wieku podeszłym - Anna Skalska.....	148
8.2.3.	Nadciśnienie tętnicze w wieku podeszłym - Barbara Gryglewska.....	156

8.2.4.	Miażdżyca - <i>Barbara Gryglewska</i>	162
8.2.5.	Zaburzenia rytmu serca u chorych w starszym wieku - <i>Dariusz Kozłowski</i>	167
8.2.6.	Specyfika postępowania pielęgniarstwa w wybranych zaburzeniach układu krążenia - <i>Lucyna Plaszevska-Żywko</i>	174
8.3.	Układ oddechowy - <i>Ewa Pisarczyk-Bogacka, Krystyna Misiak, Zbigniew Machaj, Izabela Wróblewska</i>	185
8.3.1.	Zapalenia płuc.....	185
8.3.2.	Choroby obturacyjne	186
8.3.3.	Specyfika postępowania pielęgniarstwa w wybranych stanach patologicznych układu oddechowego	190
8.4.	Układ pokarmowy - <i>Jan Szewieczek, Ewa Nowakowska-Dulawa</i>	200
8.4.1.	Choroba wrzodowa.....	200
8.4.2.	Zaparcie.....	203
8.4.3.	Biegunka	208
8.4.4.	Specyfika postępowania pielęgniarstwa w wybranych chorobach układu pokarmowego - <i>Elżbieta Kopczyńska</i>	214
8.5.	Układ endokrynologiczny.....	226
8.5.1.	Cukrzyca - <i>Jarosław Derejczyk, Katarzyna Wieczorowska-Tobis</i>	226
8.5.2.	Choroby tarczycy - <i>Katarzyna Wieczorowska-Tobis</i>	233
8.5.3.	Specyfika postępowania pielęgniarstwa w wybranych stanach patologicznych układu endokrynologicznego - <i>Joanna Stanisławska, Elżbieta Drozd-Gajdus</i> .	236
8.6.	Układ moczowy	249
8.6.1.	Zakażenia układu moczowego - <i>Michał Ciszek, Leszek Paczek</i>	249
8.6.2.	Odwodnienie - <i>Michał Ciszek, Leszek Paczek</i>	252
8.6.3.	Specyfika postępowania pielęgniarstwa w wybranych chorobach układu moczowego - <i>Łukasz Czyżewski, Anna Kraszczyńska</i>	254
8.7.	Układ ruchu	264
8.7.1.	Osteoporoza - <i>Krzysztof Galus</i>	264
8.7.2.	Choroba zwyrodnieniowa stawów - <i>Włodzimierz Samborski</i>	271
8.7.3.	Reumatoidalne zapalenie stawów - <i>Włodzimierz Samborski</i>	276
8.7.4.	Specyfika postępowania pielęgniarstwa w wybranych patologiach układu ruchu - <i>Grażyna haczyk</i>	281
8.7.5.	Opieka nad pacjentem po endoprotezoplastyce stawów - <i>Aleksandra Zielińska</i>	289
9.	Wybrane wielkie zespoły geriatryczne	297
9.1.	Nietrzymanie moczu i stolca - <i>Arkadiusz Styszyński, Urszula Kwapisz</i>	297
9.1.1.	Nietrzymanie moczu	297
9.1.2.	Nietrzymanie stolca	304
9.2.	Upadki i zaburzenia lokomocji - <i>Kornelia Kedziora-Kornatowska, Monika Biercewicz</i>	307
9.2.1.	Przyczyny upadków	308
9.2.2.	Konsekwencje upadków	310
9.2.3.	Profilaktyka upadków	311
9.3.	Otępienie - <i>Alicja KUch-Raczk</i>	315
9.3.1.	Choroba Alzheimera.....	315
9.3.2.	Rozpoznawanie otępień.....	318

9.3.3.	Leczenie otępień	319
9.3.4.	Pielęgnowanie chorych z otępieniem	321
9.4.	Depresja - <i>Tadeusz Parnowski</i>	326
9.5.	Psychoedukacja, psychoterapia i opieka pielęgniarstwa jako działania optymalizujące funkcjonowanie społeczne osób starszych z zaburzeniami psychicznymi - <i>Krystyna Górna, Katarzyna Gołębiewska</i>	333
9.5.1.	Psychoedukacja	333
9.5.2.	Psychoterapia	334
9.5.3.	Opieka pielęgniarstwa	335
10.	Czynniki wpływające na przebieg działań opiekuńczo-pielęgnacyjnych wobec osób w wieku podeszłym	345
10.1.	Specyfika czynności pielęgnacyjno-higienicznych wobec osób starszych - <i>Maria Stachowska, Magdalena Strugała</i>	345
10.2.	Specyficzne problemy wynikające ze sprawowania opieki w warunkach domowych - <i>Halina Doroszkiewicz</i>	351
10.2.1.	Uwarunkowania zapotrzebowania na opiekę nad osobami starszymi	351
10.2.2.	Zmiany w rodzinie a możliwości zapewnienia opieki osobom starszym w warunkach domowych	352
10.2.3.	Problemy opieki w warunkach domowych na przykładzie osoby starszej z otępieniem	355
10.3.	Komunikacja ze starszym pacjentem z uwzględnieniem zaburzeń wzroku i słuchu oraz zaburzeń funkcji poznawczych - <i>Magdalena Strugała</i>	359
10.3.1.	Komunikowanie się z osobą starszą o upośledzonym wzroku	359
10.3.2.	Komunikowanie się z osobą starszą z zaburzeniami słuchu	361
10.3.3.	Komunikowanie się z osobą starszą z zaburzeniami poznawczymi.....	363
10.3.4.	Komunikowanie się z pacjentem z afazją	364
10.4.	Pielęgnowanie skóry u osób w podeszłym wieku - <i>Irena Blenke-Krysiak</i>	366
10.4.1.	Ochrona przed czynnikami niekorzystnymi dla skóry	370
10.4.2.	Wspomaganie osłabionych funkcji skóry	372
10.4.3.	Higiena ciała	374
10.4.4.	Przywracanie nawilżenia skóry	377
10.5.	Odleżyny - <i>Irena Blenke-Krysiak</i>	383
10.5.1.	Wprowadzenie	383
10.5.2.	Zapobieganie odleżynom	388
10.5.3.	Wystąpienie odleżyny - postępowanie	395
10.5.4.	Powikłania ran odleżynowych	401
10.6.	Owrzodzenia podudzi - <i>Zyta Beata Wojszel</i>	402
10.6.1.	Etiologia owrzodzeń podudzi	402
10.6.2.	Leczenie owrzodzeń podudzi	403
10.6.3.	Profilaktyka owrzodzeń podudzi	407
10.7.	Delirium - <i>Andrzej Józwiak</i>	408
10.8.	Pacjent dializowany - <i>Beata Hornik, Jan Dulawa</i>	411
10.8.1.	Hemodializa	412
10.8.2.	Dializa otrzewnowa	414
10.9.	Pacjent ze stomią - <i>Elżbieta Kopczyńska, Lech Cierpka</i>	418
10.10.	Eliminacja i profilaktyka bólu w starości - <i>Hanna Kachaniuk</i>	422
10.10.1.	Diagnostyka bólu	423

10.10.2. Profilaktyka i leczenie bólu	427
11. Wybrane aspekty żywienia osób starszych	433
11.1. Zasady odżywiania w starszym wieku - <i>Marian Grzymislawski</i>	433
11.2. Niedożywienie - <i>Zyta Beata Wojszel</i>	440
11.3. Otyłość - <i>Marian Grzymislawski, Katarzyna Wieczorowska-Tobis</i>	445
12. Opieka nad pacjentem starszym w okresie okołoperacyjnym - <i>Beata Skokowska</i>	451
12.1. Wiek jako czynnik ryzyka leczenia operacyjnego	451
12.2. Przedoperacyjna ocena i postępowanie okołoperacyjne	452
12.3. Nadzór i monitorowanie w okresie pooperacyjnym	454
13. Zasady usprawniania starszych pacjentów - <i>Tomasz Kostka</i>	457
13.1. Kinezyterapia	458
13.2. Inne metody usprawniania	459
13.3. Rehabilitacja w chorobach układu krążenia	460
13.4. Rehabilitacja w chorobach układu ruchu	461
13.5. Zapobieganie hipokinezji	461
13.6. Inne specyficzne problemy usprawniania osób starszych	462
14. Jakość życia osób starszych - <i>Krystyna Górna, Krystyna Jaracz</i>	465
14.1. Specyfika jakości życia osób starszych	466
15. Zasady medycyny paliatywnej w odniesieniu do pacjentów starszych	469
15.1. Wprowadzenie - <i>Katarzyna Wieczorowska-Tobis</i>	469
15.2. Zasady postępowania ze starszym pacjentem w terminalnej fazie choroby - <i>Maria Stachowska</i>	472
16. Podstawowe zasady farmakoterapii geriatrycznej - <i>Agnieszka Neumann-Podczaska, Katarzyna Wieczorowska-Tobis</i>	475
16.1. Rola personelu pielęgniarstwa w ograniczaniu błędów popełnianych przez pacjentów w czasie pobierania leków	477
16.2. Niepodatność pacjenta na zalecenia dotyczące leczenia	479
17. Opieka stomatologiczna nad starszym pacjentem	481
17.1. Wprowadzenie - <i>Ryszard Koczowski</i>	481
17.2. Rola pielęgniarki w sprawowaniu opieki - <i>Magdalena Strugała</i>	487
18. Interpretacja istotnych dla pielęgnacji objawów i wyników badań u chorych w starszym wieku - <i>Jarosław Derejczyk</i>	491

CZĘŚĆ III

ORGANIZACJA OPIEKI NAD STARSZYM PACJENTEM	501
--	-----

19. Formy opieki nad starszym pacjentem stosowane w Polsce	503
---	-----

19.1. Podstawowa opieka zdrowotna - <i>Maria Stachowska, Marlena Szewczyk</i>	503
19.1.1. Pielęgniarska opieka długoterminowa	505
19.2. Wybrane formy opieki instytucjonalnej nad starszym pacjentem - <i>Hanna Kachaniuk</i>	508
20. Wybrane europejskie modele opieki geriatrycznej - <i>Dorota Talar</i>	515
21. Telemedyczna opieka geriatryczna - <i>Aleksandra Suwała</i>	523
21.1. Wstęp 523	
21.2. Definicje pojęć.....	523
21.3. Przykłady zastosowania technologii w opiece zdrowotnej	524
Test sprawdzający zdobytą wiedzę	528
Literatura uzupełniająca	538
Skorowidz	541